

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (šesto vijeće)

11. siječnja 2024.*

„Žalba – Zajednička vanjska i sigurnosna politika – Mjere ograničavanja protiv Sirije – Mjere protiv osoba povezanih s osobama i subjektima na koje se odnose mjere ograničavanja – Popis osoba na koje se primjenjuje zamrzavanje financijskih sredstava i gospodarskih izvora – Dokaz osnovanosti uvrštenja žaliteljeva imena na te popise”

U predmetu C-524/22 P,

povodom žalbe na temelju članka 56. Statuta Suda Europske unije, podnesene 4. kolovoza 2022.,

Amera Foza, sa stalnom adresom u Dubaiju (Ujedinjeni Arapski Emirati), kojeg zastupa L. Cloquet, odvjetnik,

žalitelja,

a druga stranka u postupku je:

Vijeće Europske unije, koje zastupaju M. Bishop i T. Haas, u svojstvu agenata,

tuženik u prvostupanjskom postupku,

SUD (šesto vijeće),

u sastavu: T. von Danwitz (izvjestitelj), predsjednik vijeća, P. G. Xuereb i A. Kumin, suci,

nezavisna odvjetnica: L. Medina,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnu odvjetnicu, da u predmetu odluči bez mišljenja,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: engleski

Presudu

- 1 Amer Foz svojom žalbom traži djelomično ukidanje presude Općeg suda Europske unije od 18. svibnja 2022., Foz/Vijeće (T-296/20, u daljnjem tekstu: pobijana presuda, EU:T:2022:298), kojom je Opći sud odbio njegovu tužbu za poništenje:
 - Provedbene odluke Vijeća (ZVSP) 2020/212 od 17. veljače 2020. o provedbi Odluke 2013/255/ZVSP o mjerama ograničavanja protiv Sirije (SL 2020., L 43 I, str. 6.) i Provedbene uredbe Vijeća (EU) 2020/211 od 17. veljače 2020. o provedbi Uredbe (EU) br. 36/2012 o mjerama ograničavanja s obzirom na stanje u Siriji (SL 2020., L 43 I, str. 1.) (u daljnjem tekstu zajedno: prvotni akti);
 - Odluke Vijeća (ZVSP) 2020/719 od 28. svibnja 2020. o mjerama ograničavanja protiv Sirije (SL 2020., L 168, str. 66.) kao i Provedbene uredbe Vijeća (EU) 2020/716 od 28. svibnja 2020. o provedbi Uredbe (EU) br. 36/2012 o mjerama ograničavanja s obzirom na stanje u Siriji (SL 2020., L 168, str. 1.) (u daljnjem tekstu zajedno: akti o zadržavanju iz 2020.), i
 - Odluke Vijeća (ZVSP) 2021/855 od 27. svibnja 2021. o izmjeni Odluke 2013/255/ZVSP o mjerama ograničavanja protiv Sirije (SL 2021., L 188, str. 90.) i Provedbene uredbe Vijeća (EU) 2021/848 od 27. svibnja 2021. o provedbi Uredbe (EU) br. 36/2012 o mjerama ograničavanja s obzirom na stanje u Siriji (SL 2021., L 188, str. 18.) (u daljnjem tekstu zajedno: sporni akti),

u dijelu u kojem se tim aktima njegovo ime uvrštava i zadržava na popisima u prilogima tim aktima.

Pravni okvir

- 2 U skladu s člankom 27. Odluke Vijeća 2013/255/ZVSP od 31. svibnja 2013. o mjerama ograničavanja protiv Sirije (SL 2013., L 147, str. 14.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 15., str. 277. i ispravak SL 2018., L 190, str. 20.), kako je izmijenjena Odlukom Vijeća (ZVSP) 2015/1836 od 12. listopada 2015. (SL 2015., L 266, str. 75. i ispravak SL 2016., L 336, str. 42.):

„1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi spriječile ulazak na svoja državna područja ili provoz preko njih osobama odgovornima za nasilnu represiju protiv civilnog stanovništva u Siriji, osobama koje od režima imaju koristi ili taj režim podupiru, te s njima povezanim osobama, kako su navedene u Prilogu I.

2. U skladu s procjenama i odlukama Vijeća u kontekstu stanja u Siriji kako je navedeno u uvodnim izjavama od 5. do 11., države članice također poduzimaju potrebne mjere kako bi spriječile ulazak na svoja državna područja ili provoz preko njih:

- (a) vodećim poslovnim osobama koje djeluju u Siriji;
- (b) članovima obitelji Assad ili Makhlof;
- (c) ministrima sirijske vlade koji su dužnost obnašali ili obnašaju nakon svibnja 2011.;

- (d) članovima sirijskih oružanih snaga s činom pukovnika te na pukovničkom ili višem položaju nakon svibnja 2011.;
 - (e) članovima sirijskih sigurnosnih i obavještajnih službi koji su dužnost obnašali ili obnašaju nakon svibnja 2011.;
 - (f) članovima paravojnih postrojbi povezanih s režimom; ili
 - (g) osobama koje djeluju u sektoru širenja kemijskog oružja,
- i osobama povezanim s njima, kako su navedeni u Prilogu I.

3. Osobe unutar jedne od kategorija iz stavka 2. ne uključuju se niti zadržavaju na popisu osoba i subjekata iz Priloga I. ako postoji dovoljno informacija o tome da nisu, ili da više nisu, povezane s režimom ili da na njega ne utječu ili ne predstavljaju stvaran rizik izbjegavanja.

4. Svaka odluka o uvrštenju na popis donosi se na pojedinačnoj osnovi i za svaki pojedini slučaj, vodeći računa o proporcionalnosti mjere.

[...]”

- 3 Člankom 28. stavcima 1. do 5. Odluke 2013/255, kako je izmijenjena Odlukom 2015/1836, određuje se sljedeće:

„1. Osobama odgovornima za nasilnu represiju protiv civilnog stanovništva u Siriji, osobama i subjektima koji od režima imaju koristi ili taj režim podupiru, te s njima povezanim osobama i subjektima, kako su navedeni u prilogima I. i II., zamrzavaju se sva financijska sredstva i gospodarski izvori koji im pripadaju, ili su u njihovu vlasništvu, drže ih ili su pod njihovom kontrolom.

2. U skladu s procjenama i odlukama Vijeća u kontekstu stanja u Siriji kako je navedeno u uvodnim izjavama od 5. do 11., sva financijska sredstva i gospodarski izvori koji pripadaju ili su u vlasništvu, drže ih ili su pod kontrolom:

- (a) vodećih poslovnih osoba koje djeluju u Siriji;
- (b) članova obitelji Assad ili Makhoul;
- (c) ministara sirijske vlade koji su dužnost obnašali ili obnašaju nakon svibnja 2011.;
- (d) članova sirijskih oružanih snaga s činom pukovnika te na pukovničkom ili višem položaju nakon svibnja 2011.;
- (e) članova sirijskih sigurnosnih i obavještajnih službi koji su dužnost obnašali ili obnašaju nakon svibnja 2011.;
- (f) članova paravojnih postrojbi povezanih s režimom; ili
- (g) članova subjekata, jedinica, agencija, tijela ili institucija koji djeluju u sektoru širenja kemijskog oružja,

i osoba povezanih s njima, kako su navedeni u Prilogu I., zamrzavaju se.

3. Osobe, subjekti ili tijela koji se nalaze u jednoj od kategorija iz stavka 2. ne uključuju se niti zadržavaju na popisu osoba i subjekata iz Priloga I. ako postoji dovoljno informacija o tome da nisu, ili da više nisu, povezani s režimom ili da na njega ne utječu ili ne predstavljaju stvaran rizik izbjegavanja.

4. Svaka odluka o uvrštenju na popis donosi se na pojedinačnoj osnovi i za svaki pojedini slučaj, vodeći računa o proporcionalnosti mjere.

5. Fizičkim ili pravnim osobama ili subjektima navedenima u prilogima I. i II., ili u njihovu korist, ne smije se izravno ili neizravno stavljati na raspolaganje nikakva financijska sredstva ili gospodarske izvore.”

- 4 Člankom 15. stavcima 1.a i 1.b Uredbe Vijeća (EU) br. 36/2012 od 18. siječnja 2012. o mjerama ograničavanja s obzirom na stanje u Siriji i o stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 442/2011 (SL 2012., L 16, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 10., str. 205. i ispravak SL 2018., L 190, str. 20.), kako je izmijenjena Uredbom Vijeća (EU) 2015/1828 od 12. listopada 2015. (SL 2015., L 266, str. 1.) predviđa se:

„1.a Popis u Prilogu II. također uključuje fizičke ili pravne osobe, subjekte i tijela za koje je Vijeće u skladu s člankom 28. stavkom 2. [Odluke 2013/255] utvrdilo da su obuhvaćeni jednom od sljedećih kategorija:

- (a) vodeće poslovne osobe koje djeluju u Siriji;
- (b) članovi obitelji Assad ili Makhoul;
- (c) ministri sirijske vlade koji su dužnost obnašali ili obnašaju nakon svibnja 2011.;
- (d) članovi sirijskih oružanih snaga s činom pukovnika ili na pukovničkom ili višem položaju nakon svibnja 2011.;
- (e) članovi sirijskih sigurnosnih i obavještajnih službi koji su dužnost obnašali ili obnašaju nakon svibnja 2011.;
- (f) članovi paravojnih postrojbi povezanih s režimom;
- (g) osobe, subjekti, jedinice, agencije, tijela ili institucije koji djeluju u sektoru širenja kemijskog oružja;

i fizičke ili pravne osobe i subjekt[e] povezane s njima te na koje se članak 21. ove Uredbe ne primjenjuje.

1.b Osobe, subjekti i tijela unutar jedne od kategorija iz stavka 1.a ne uključuju se niti zadržavaju na popisu osoba, subjekata i tijela iz Priloga II. ako postoji dovoljno informacija o tome da nisu, ili da više nisu, povezani s režimom ili da na njega ne utječu ili ne predstavljaju stvaran rizik izbjegavanja.”

Okolnosti spora

- 5 Okolnosti spora iznesene su u točkama 2. do 27. pobijane presude. Za potrebe ovog postupka mogu se sažeti kako slijedi.
- 6 Žalitelj je poslovni čovjek sirijskog državljanstva čije je ime Provedbenom odlukom 2020/212 i Provedbenom uredbom 2020/211 dodano u redak 291. popisa u odjeljku A (Osobe) Priloga I. Odluci 2013/255 te redak 291. popisa u odjeljku A (Osobe) Priloga II. Uredbi br. 36/2012, kojima se navode imena osoba čija su financijska sredstva i gospodarski izvori zamrznuti (u daljnjem tekstu zajedno: sporni popisi). U popisu se u pogledu njegovih položaja navodi da je on „glavni direktor društva ASM International General Trading LLC”. U pogledu žalitelja se u rubrici „Rodbina/poslovni suradnici/subjekti ili partneri/veze” navodi „Samer Foz, Aman Holding [(Aman Dimashq JSC)]”.
- 7 Razlozi za uvrštenje žaliteljeva imena na sporne popise na istovjetan su način za svakoga od njih glasili kako slijedi:

„Vodeća poslovna osoba s osobnim i obiteljskim poslovnim interesima i aktivnostima u više sektora sirijskog gospodarstva, među ostalim putem društva Aman Holding (ranije poznato kao Aman Group). Putem društva Aman Holding ostvaruje financijsku korist od pristupa poslovnim mogućnostima i podupire režim [Bashara Al-Assada], osobito putem sudjelovanja u izgradnji kompleksa Marota City koji ima potporu režima. Od 2012. ujedno je i glavni direktor društva ASM International [General] Trading LLC.

Povezan je i sa svojim bratom Samerom Fozom, kojeg je Vijeće uvrstilo na popis [Europske unije] u siječnju 2019. kao vodeću poslovnu osobu koja djeluje u Siriji i koja podupire režim ili ostvaruje korist od njega.”
- 8 Odlukom 2020/719, kojom je primjena Odluke 2013/255 produljena do 1. lipnja 2021. i Provedbenom uredbom 2020/716, Vijeće Europske unije zadržalo je žaliteljevo ime na spornim popisima zbog nepromijenjenih razloga.
- 9 Odlukom 2021/855, kojom je primjena Odluke 2013/255 produljena do 1. lipnja 2022. i Provedbenom uredbom 2021/848, Vijeće je zadržalo žaliteljevo ime na spornim popisima uz izmjenu, s jedne strane, opisa njegovih položaja i, s druge strane, razlogâ njegova uvrštenja na te popise (u daljnjem tekstu: razlozi iz 2021.).
- 10 Stoga se, s jedne strane, u pogledu njegovih položaja od tada navodi da je on „[o]snivač društva District 6 Company [i] osnivački partner društva Easy life Company”. Unos koji se odnosi na „ASM International General Trading LLC” je brisan, a u kategoriju „Rodbina/poslovni suradnici/subjekti ili partneri/veze” žalitelja dodan je unos „potpredsjednik društva Asas Steel Company”.
- 11 S druge strane, razlozi iz 2021. glase kako slijedi:

„Vodeć[a] poslovn[a] [osoba] s osobnim i obiteljskim poslovnim interesima i aktivnostima u različitim sektorima sirijskoga gospodarstva. Ima financijske koristi od pristupa komercijalnim mogućnostima i podupire sirijski režim. Od 2012. do 2019. bio je glavni direktor društva ASM International [General] Trading LLC.

Povezan je i sa svojim bratom Samerom Fozom, kojeg je Vijeće uvrstilo na popis u siječnju 2019. kao vodeć[u] poslovn[u] [osobu] koj[a] djeluje u Siriji i koj[a] podupire režim ili ostvaruje korist od njega. Zajedno sa svojim bratom provodi niz komercijalnih projekata, posebno u području Adra al-Ummaliyya [(predgrađe Damaska, Sirija)]. Ti projekti uključuju tvornicu koja proizvodi kab[ele] i pribor za kab[ele] te projekt proizvodnje električne energije upotrebom solarne energije. Sudjelovali su i u raznim aktivnostima s [Islamskom Državom Iraka i Levanta (ISIL), Daiš] u ime [...] režima [Bashara Al-Assada], uključujući nabavu oružja i streljiva u zamjenu za pšenicu i naftu.”

Postupak pred Općim sudom i pobijana presuda

12. Tužbom podnesenom tajništvu Općeg suda 12. svibnja 2020. i prilagođenom tijekom postupka žalitelj je pokrenuo postupak za poništenje prvotnih akata, akata o zadržavanju iz 2020. i spornih akata u dijelu u kojem se odnose na njega, navodeći šest tužbenih razloga, od kojih se prvi temelji na pogrešci u ocjeni, drugi na povredi načela proporcionalnosti, treći na povredi prava vlasništva i slobode obavljanja gospodarske djelatnosti, četvrti na zlouporabi ovlasti, peti na povredi obveze obrazlaganja i, naposljetku, šesti na povredi prava obrane i prava na pošteno suđenje.
13. Opći je sud najprije ispitao peti i šesti tužbeni razlog koje je odbio, a zatim je, u točkama 71. do 179. pobijane presude, ispitao prvi tužbeni razlog.
14. U tom okviru, nakon uvodnih razmatranja, Opći sud ispitao je elemente razloga za uvrštenje koji se odnose na svaki od kriterija za uvrštenje, relevantnost i pouzdanost dokaza koje je podnijelo Vijeće, zatim doseg kriterija za uvrštavanje koji se odnosi na vezu s osobom ili subjektom na koje se odnose mjere ograničavanja kao i žaliteljeve obiteljske poslovne interese u okviru društava Aman Holding i ASM International General Trading.
15. U pogledu žaliteljevih obiteljskih poslovnih interesa u okviru društva Aman Holding, Opći sud je u točki 137. pobijane presude istaknuo da je u pogledu spornih akata žalitelj valjano dokazao da je 22. studenoga 2020., dakle prije njihova donošenja, prenio svoje udjele u društvu Aman Holding i da nakon tog prijenosa nije bio na vodećem položaju u tom društvu, tako da se Vijeće u tim aktima nije moglo pozvati na njegove udjele u navedenom društvu kako bi utvrdilo vezu između samog žalitelja i njegova brata Samera Foza. Opći je sud stoga u točki 144. te presude zaključio da je u pogledu prvotnih akata i akata o zadržavanju iz 2020. Vijeće dovoljno potkrijepilo vezu između žalitelja i njegova brata Samera Foza, zbog njihovih poslovnih veza u okviru društva Aman Holding, ali da to nije bio slučaj u pogledu spornih akata.
16. Što se tiče žaliteljevih obiteljskih poslovnih interesa u okviru društva ASM International General Trading, Opći je sud u točkama 149. i 155. navedene presude smatrao da je u pogledu prvotnih akata Vijeće dovoljno potkrijepilo vezu između žalitelja i njegova brata Samera Foza zbog njihovih poslovnih veza u okviru društva ASM International General Trading, ali ne i u pogledu akata o zadržavanju iz 2020. niti u pogledu spornih akata, s obzirom na to da je to društvo likvidirano 25. veljače 2020.
17. Kad je riječ o raznim aktivnostima s ISIL-om u kojima su u ime sirijskog režima sudjelovali žalitelj i njegov brat Samer Foz, Opći sud je u točkama 161. do 164. pobijane presude naveo kako slijedi:
„161. U skladu s tekstom razlogâ iz 2021., razne aktivnosti s ISIL-om koje su vođene u ime sirijskog režima, uključuju, među ostalim, „nabavu oružja i streljiva u zamjenu za pšenicu i naftu’.

- 162 S obzirom na informacije s internetske stranice Pro-justice, može se utvrditi da su žalitelj i njegov brat u ime sirijskog režima sudjelovali u aktivnostima koje uključuju nabavu oružja i streljiva u zamjenu za pšenicu i naftu. Prema navedenoj internetskoj stranici, ta se trgovina odvijala dok je ISIL kontrolirao cijelu istočnu Siriju, što je uostalom potvrdio i član ISIL-a. Na internetskoj stranici The Syria Report navodi se da prijevoz pšenice, osobito u područjima koja su pod kontrolom ISIL-a, obavlja društvo kći društva Aman Holding, što je još jedan čimbenik koji upućuje na važnost Samera Foza u sirijskom režimu. Prema internetskoj stranici Reuters, društvo Aman Holding, kojim upravlja obitelj Foz, djeluje za račun sirijskog režima u trgovini žitom. Na potonjoj internetskoj stranici navedeno je da društvo Aman Holding obavlja posredničku djelatnost u trgovini žitaricama s društvom Hoboob koje je u vlasništvu sirijske države. Društvo Aman Holding potvrdilo je da je u 2013. uvezilo pšenicu u Siriju. Naposljetku, kao što to proizlazi iz internetskih stranica Arab News i Al Arabiya, društvo ASM International General Trading, sa sjedištem u Ujedinjenim Arapskim Emiratima, također je poslovalo u trgovini pšenicom.
- 163 Stoga je, kao što to proizlazi iz točke 162. ove presude, Vijeće podnijelo skup dovoljno konkretnih, preciznih i dosljednih indicija u smislu sudske prakse. Također, taj je dio obrazloženja razlogâ iz 2021. dovoljno potkrijepljen. Ovaj se zaključak ne dovodi u pitanje žaliteljevim nepotkrijepljenim argumentom u skladu s kojim ta optuživanja proizlaze iz kategoričkih i, slijedom toga, neosnovanih tvrdnji.
- 164 Stoga valja zaključiti da je, što se tiče tog dijela razlogâ iz 2021., Vijeće u dovoljnoj mjeri potkrijepilo vezu između žalitelja i Samera Foza zbog njihovih raznih aktivnosti s ISIL-om koje su vođene u ime sirijskog režima.”
- 18 Pod naslovom „Zaključak o povezanosti s osobom na koju se odnose mjere ograničavanja”, Opći sud je u točkama 165. do 167. pobijane presude naveo kako slijedi:
- „165 Kao prvo, iz prethodno navedenog proizlazi da tužitelj i njegov brat, Samer Foz, održavaju veze u okviru poslovnih odnosa. Najprije, na dan donošenja prvotnih akata Vijeće je dokazalo da su tužitelj i Samer Foz održavali poslovne veze posredstvom obiteljskog poduzeća Aman Holding i društva ASM International General Trading. Nadalje, što se tiče akata o zadržavanju iz 2020., Vijeće je dokazalo da su dva brata održavala poslovne veze posredstvom navedenog obiteljskog poduzeća. Naposljetku, što se tiče akata o zadržavanju iz 2021., Vijeće je dokazalo da su tužitelj i njegov brat održavali poslovne veze s obzirom na to da su poslovali s ISIL-om u ime sirijskog režima.
- 166 Postojanje poslovnih veza između tužitelja i njegova brata, Samera Foza, također se konkretizira u obliku dogovora o upravljanju njihovim portfeljima dionica. [...]
- 167 Naposljetku, tužitelj u svojim pismenima ne tvrdi da je prekinuo svoje odnose sa Samerom Fozom ili da se od njega udaljio. Slijedom toga, i dalje postoje veze između tužitelja i njegova brata.”
- 19 Opći sud je u točki 177. pobijane presude utvrdio da je razlog uvrštenja žaliteljeva imena na sporne popise zbog njegove povezanosti s osobom na koju se odnose mjere ograničavanja dovoljno potkrijepljen, tako da je, s obzirom na taj kriterij, uvrštenje njegova imena na te popise osnovano. Opći sud je u točki 179. te presude odbio prvi tužbeni razlog kao neosnovan bez potrebe ispitivanja osnovanosti drugih žaliteljevih prigovora kojima je cilj dovesti u pitanje druge kriterije za uvrštenje.

- 20 Naposljetku, Opći sud odbio je četvrti tužbeni razlog, zatim drugi i treći tužbeni razlog zajedno i, slijedom toga, tužbu u cijelosti.

Zahtjevi stranaka i postupak pred Sudom

- 21 Žalitelj od Suda zahtijeva da:
- djelomično ukine pobijanu presudu u dijelu u kojem je njome odbijena njegova tužba za poništenje spornih akata;
 - poništi sporne akte u dijelu u kojem se na njega odnose;
 - naloži Vijeću da ukloni njegovo ime iz prilogâ Odluci 2013/255 kao i Uredbi br. 36/2012 i
 - naloži Vijeću snošenje troškova.
- 22 Vijeće od Suda zahtijeva da:
- odbije žalbu;
 - podredno, da odbije žaliteljev zahtjev kojim je tražio da se Vijeću naloži uklanjanje njegova imena iz prilogâ Odluci 2013/255 kao i Uredbi br. 36/2012 i
 - naloži žalitelju snošenje troškova.

O žalbi

- 23 Žalitelj u prilog svojoj žalbi ističe osam žalbenih razloga, od kojih se prvi, drugi, treći i četvrti razlog temelje na iskrivljavanju dokaza i činjeničnih okolnosti, peti na pogrešnoj primjeni sudske prakse koja proizlazi iz presuda od 21. travnja 2015., Anbouba/Vijeće (C-605/13 P, EU:C:2015:248) i Anbouba/Vijeće (C-630/13 P, EU:C:2015:247), šesti na pogrešnoj primjeni članka 27. i 28. Odluke 2013/255, kako je izmijenjena Odlukom 2015/1836, kao i članka 15. Uredbe br. 36/2012, kako je izmijenjena Uredbom 2015/1828, sedmi koji se temelji na iskrivljavanju činjeničnih okolnosti i osmi koji se temelji na pogrešnoj primjeni pravila o teretu dokazivanja.

Dopuštenost

Argumentacija stranaka

- 24 Vijeće prije svega tvrdi da su žalbeni razlozi nedopušteni jer nisu točno navedene osporavane točke pobijane presude, suprotno zahtjevima iz članka 256. stavka 1. drugog podstavka UFEU-a, članka 58. prvog stavka Statuta Suda Europske unije te članka 168. stavka 1. točke (d) i članka 169. stavka 2. Poslovnika Suda. Slijedom toga, žalbu treba u cijelosti proglasiti nedopuštenom.

- 25 Žalitelj osporava tu argumentaciju ističući da, osim argumentacije iznesene u prilog svakom žalbenom razlogu, u uvodnom dijelu žalbe upućuje na to da su u točkama 162., 167. i 177. pobijane presude sadržani zaključci Općeg suda koje žalitelj smatra pogrešnima.

Ocjena Suda

- 26 Najprije, u skladu s ustaljenom sudskom praksom, iz članka 256. stavka 1. drugog podstavka UFEU-a i članka 58. prvog stavka Statuta Suda Europske unije te članka 168. stavka 1. točke (d) i članka 169. stavka 2. Poslovnika Suda proizlazi da se u žalbi moraju precizno navesti pobijani dijelovi presude čije se ukidanje traži te pravni argumenti koji posebno podupiru taj zahtjev, inače će žalba ili dotični žalbeni razlog biti nedopušteni (presuda od 23. studenoga 2021., Vijeće/Hamas, C-833/19 P, EU:C:2021:950, t. 50. i navedena sudska praksa).
- 27 Žalba kojoj nedostaju takve značajke ne može biti predmet sudske ocjene koja omogućuje Sudu da izvrši zadaću u području koje ispituje i da izvrši nadzor nad zakonitošću (rješenje od 19. lipnja 2015., Makhlouf/Vijeće, C-136/15 P, EU:C:2015:411, t. 25. i presuda od 17. prosinca 2020., Inpost Paczkomaty/Komisija, C-431/19 P i C-432/19 P, EU:C:2020:1051, t. 31. kao i navedena sudska praksa).
- 28 U ovom slučaju, što se tiče šestog žalbenog razloga, kao što to tvrdi Vijeće, žalba ne ispunjava zahtjeve koji proizlaze iz te sudske praske. Naime, argumentacija koju je žalitelj iznio u prilog tom žalbenom razlogu ne odnosi se ni na jednu točku pobijane presude niti omogućava da se utvrdi koji razlozi Općeg suda sadržavaju pogrešku koja se tiče prava, a koji su ga, među razmatranjima iz točaka 79. do 176. te presude naveli na to da u točki 177. pobijane presude potvrdi da je uvrštenje žaliteljeva imena na sporne popise osnovano.
- 29 Nasuprot tomu, u žalbi se, u okviru prvog, drugog, trećeg, četvrtog, petog i osmog žalbenog razloga, mogu utvrditi osporavane točke pobijane presude, odnosno točke 161. do 164. te presude, te su u njoj izneseni razlozi zbog kojih su, prema žaliteljevu mišljenju, te točke sadržavaju pogrešku koja se tiče prava, što Sudu omogućuje da provede nadzor zakonitosti. Isto vrijedi i za sedmi žalbeni razlog koji se odnosi na točku 167. navedene presude.
- 30 Iz toga slijedi da su prvi, drugi, treći, četvrti, peti, sedmi i osmi žalbeni razlog dopušteni i da šesti žalbeni razlog treba odbaciti kao nedopušten.

Meritum

Prvi, drugi, treći i četvrti žalbeni razlog

– Argumentacija stranaka

- 31 Svojim prvim žalbenim razlogom žalitelj tvrdi da je Opći sud u točkama 161. do 164. pobijane presude iskrivio dokaze s internetske stranice Pro-justice. S jedne strane, Opći sud izmijenio je i iskrivio izvorni tekst članka objavljenog na toj stranici time što je tvrdnje njegova autora iznio kao utvrđene činjenice unatoč rezervama i mjerama opreza autora koji je upotrijebio izraz „optuženici” i, u dva navrata, prilog „navodno”. S druge strane, Opći sud pogrešno se pozvao na potvrdu o trgovini koju je naveo vodeći član ISIL-a, s obzirom na to da URL poveznica navedena

u bilješci tog članka upućuje na nepostojeću stranicu. U svakom slučaju, ta potvrda nije dokazana ni potkrijepljena drugim izvorom te navedeni članak nije precizan u pogledu navodnog sudjelovanja žalitelja i njegova brata Samera Foza u poslovima s ISIL-om.

- 32 Svojim drugim, trećim i četvrtim žalbenim razlogom žalitelj tvrdi da je Opći sud iskrivio dokaze s internetske stranice The Syria Report, iz novinskog članka na internetskoj stranici Reuters i – u pogledu društva ASM International General Trading – s internetskih stranica Arab News i Al Arabya. U tom pogledu, internetska stranica The Syria Report upućuje na društvo kćer društva Aman Holding, a ne na žaliteljevu osobnu uključenost u poslove s ISIL-om. Novinski članak internetske stranice Reuters odnosio se na društva Aman Group ili Aman Holding, a ne na žalitelja ili ISIL. Naposljetku, internetske stranice Arab News i Al Arabya ne spominju ISIL, nego samo društvo ASM International General Trading.
- 33 Opći sud proturječio je sam sebi s obzirom na to da je, s jedne strane, u točki 137. pobijane presude priznao da je žalitelj prenio svoje udjele u društvu Aman Holding prije datuma donošenja spornih akata i da nakon tog prijenosa žalitelj više nije bio na vodećem položaju u tom društvu. S druge strane, Opći sud utvrdio je da se Vijeće u tim aktima nije moglo pozvati na žaliteljeve udjele u društvu Aman Holding kako bi utvrdilo vezu između samog žalitelja i njegova brata Samera Foza. Stoga se točkom 137. pobijane presude poništava članak s internetske stranice The Syria Report koji je zastario. Isto vrijedi i za novinski članak internetske stranice Reuters.
- 34 Opći sud također je proturječio sam sebi s obzirom na to da je priznao da je društvo ASM International General Trading prestalo postojati i jer je u točki 155. pobijane presude smatrao da poslovne veze između žalitelja i njegova brata, Samera Foza, u okviru društva ASM International General Trading nisu dovoljno potkrijepljene u pogledu akata o zadržavanju iz 2020. i spornih akata. Dokazi s internetskih stranica Arab News i Al Arabya stoga su također zastarjeli.
- 35 Opći sud pokazao se nedosljednim te je iskrivio činjenice time što je smatrao da dokazi s tih četiriju internetskih stranica mogu potkrijepiti vezu između žalitelja i njegova brata, Samera Foza, u okviru poslova s ISIL-om, iako ti dokazi ne dokazuju takvu vezu. Stoga sve te dokaze treba izuzeti iz skupa indicija koje je Opći sud prihvatio.
- 36 Prema mišljenju Vijeća, prvi, drugi, treći i četvrti žalbeni razlog nisu osnovani.

– Ocjena Suda

- 37 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, u okviru žalbe Sud nije nadležan utvrđivati činjenice niti, načelno, ispitivati dokaze koje je Opći sud prihvatio u prilog tim činjenicama. Naime, ako su ti dokazi prikupljeni na pravilan način i ako su poštovana opća načela prava i pravila postupka primjenjiva u području tereta dokazivanja i izvođenja dokaza, ocjena dokazne vrijednosti podnesenih elemenata isključivo je na Općem sudu, osim u slučaju njihova iskrivljavanja (vidjeti u tom smislu presudu od 1. listopada 2020., Cham Holding/Vijeće, C-261/19 P, EU:C:2020:781, t. 66. i navedenu sudsku praksu).
- 38 Takvo iskrivljavanje postoji kada je bez izvođenja novih dokaza ocjena postojećih dokaza očito pogrešna. Međutim, to iskrivljavanje mora jasno proizlaziti iz dokumenata u spisu a da nije potrebno provoditi novu ocjenu činjenica i dokaza. Osim toga, kada žalitelj navodi da je Opći sud iskrivio dokaze, treba precizno navesti dokaze koji su prema njegovu mišljenju iskrivljeni i

dokazati pogreške u analizi koja je prema njegovoj procjeni dovela do toga da je Opći sud iskrivio dokaze (presuda od 29. studenoga 2018., Bank Tejarat/Vijeće, C-248/17 P, EU:C:2018:967, t. 44. i navedena sudska praksa).

- 39 U ovom slučaju, kad je riječ o odlomku iz izvješća s internetske stranice Pro-justice, a koji je Opći sud prema prvom žalbenom razlogu iskrivio, točno je da Opći sud u točki 162. pobijane presude nije citirao taj odlomak, nego je u biti spomenuo njegov sadržaj, pri čemu je upotrijebio znatno afirmativniji izričaj, a da nije uputio ni na pojam „optuženici” ni na prilog „navodno” iz tog izvješća. Međutim, ocjena tog dokaza koju je proveo Opći sud nije očito pogrešna s obzirom na to da iz tog izvješća proizlazi da je imenovani vodeći član ISIL-a potvrdio da su žalitelj i njegov brat Samer Foz bili uključeni u različite poslovne aktivnosti s ISIL-om, koje su vođene u ime sirijskog režima. Usto, iako žalitelj tvrdi da URL poveznica navedena u bilješci više nije aktivna, iz točke 162. te presude ne proizlazi da je Opći sud temeljio svoju ocjenu na tom izvoru. U svakom slučaju, na temelju samog dokumenta koji je žalitelj dostavio ne može se utvrditi da ta veza prethodno nije bila aktivna, osobito u trenutku kada je Opći sud uzeo u obzir navedeno izvješće.
- 40 Valja dodati da je u točki 111. pobijane presude, koja se ne osporava u okviru žalbe, Opći sud smatrao da to izvješće s internetske stranice Pro-justice predstavlja smislen i pouzdan dokaz. Stoga, u dijelu u kojem žalitelj ističe da navedeno izvješće nije dovoljno precizno, takav argument treba odbiti kao neosnovan.
- 41 Kad je riječ o drugom, trećem i četvrtom žalbenom razlogu, u kojima žalitelj tvrdi da je Opći sud iskrivio dokaze koji se temelje na internetskim stranicama The Syria Report, Reuters kao i Arab News te Al Arabya, koji su također navedeni u spomenutoj točki 162., žalitelj ne navodi točno u čemu se sastoji to iskrivljavanje, nego samo tvrdi da se njima ne može dokazati ni potkrijepiti postojanje poslovne veze između samog žalitelja i njegova brata Samera Foza, s obzirom na to da se ti dokazi ne odnose na njega osobno, a neki od njih niti na ISIL, nego na društva, odnosno na društvo Aman Group, društvo Aman Holding i jedno od njegovih društava kćeri, kao i na društvo ASM International General Trading.
- 42 Međutim, u dijelu u kojem žalitelj tvrdi da je riječ o zastarjelim ili nepotrebnim dokazima s obzirom na to da je 7. listopada 2020. prenio svoje udjele u društvu Aman Holding i da je društvo ASM International General Trading likvidirano 25. veljače 2020., kao što je to Opći sud utvrdio u točkama 133. i 149. pobijane presude, čini se da je žalitelj već podnio taj argument Općem sudu, kao što to proizlazi iz točaka 103. do 112. te presude.
- 43 Isto tako, kao što to proizlazi iz točaka 98. do 102. spomenute presude, žalitelj je pred Općim sudom već tvrdio da njegovo ime nije navedeno u više članaka s tih internetskih stranica.
- 44 Međutim, Opći sud je u točkama 98. do 112. navedene presude, koje se nisu pobijale u okviru ove žalbe, smatrao da je riječ o pouzdanim i relevantnim dokazima, poput onih s internetske stranice Pro-justice.
- 45 Iz svih tih elemenata proizlazi da se čini da žalitelj tom argumentacijom kao i argumentacijom na koju se u preostalom dijelu poziva u prilog prvom žalbenom razlogu zapravo nastoji od Suda ishoditi novu ocjenu činjenica i dokaza, koja je, na temelju sudske prakse navedene u točki 37. ove presude, izvan njegove nadležnosti u okviru žalbe. U tom smislu, takva je argumentacija nedopuštena.

- 46 Naposljedku, argument prema kojem postoji proturječnost između obrazloženja Općeg suda koje se nalazi, s jedne strane, u točkama 137. i 155. pobijane presude i, s druge strane, u točkama 162. do 164. te presude, proizlazi iz pogrešnog tumačenja navedene presude. Naime, kao što to pravilno tvrdi Vijeće, zaključci Općeg suda u potonjim točkama ne temelje se na žaliteljevoj uključenosti u ta društva na određeni datum, suprotno onomu što Opći sud navodi u točkama 137., 144. i 155. iste presude. Osim toga, iz točaka 129., 143., 145. i 146. pobijane presude, koje nisu osporavane u okviru ove žalbe, proizlazi, među ostalim, da je žalitelj bio uključen u ta društva sa svojim bratom Samerom Fozom prije tog prijenosa i te likvidacije. Stoga taj argument treba odbiti kao neosnovan.
- 47 Iz toga slijedi da prvi, drugi, treći i četvrti žalbeni razlog valja odbaciti kao djelomično nedopuštene i odbiti kao djelomično neosnovane.

Peti žalbeni razlog

– Argumentacija stranaka

- 48 Svojim petim žalbenim razlogom žalitelj tvrdi da je Opći sud pogrešno primijenio sudsku praksu koja proizlazi iz presuda od 21. travnja 2015., Anboubu/Vijeće (C-605/13 P, EU:C:2015:248) i Anboubu/Vijeće (C-630/13 P, EU:C:2015:247), time što je u točki 164. pobijane presude smatrao da je Vijeće u dovoljnoj mjeri potkrijepilo vezu koja postoji između žalitelja i njegova brata Samera Foza, zbog njihovih raznih aktivnosti s ISIL-om koje su vođene u ime sirijskog režima i, prema tome, zahtjev koji se odnosi na postojanje skupa dovoljno konkretnih, preciznih i dosljednih indicija u smislu sudske prakse. Budući da su svi dokazi s internetskih stranica Pro-justice i The Syria Report, iz novinskog članka objavljenog na internetskoj stranici Reuters i – u pogledu društva ASM International General Trading LLC – s internetskih stranica Arab News i Al Arabya – iskrivljeni, skup indicija koje je utvrdio Opći sud ne postoji.
- 49 Vijeće tvrdi da peti žalbeni razlog nije osnovan.

– Ocjena Suda

- 50 U ovom slučaju, žaliteljeva argumentacija istaknuta u potporu petom žalbenom razlogu, kao što je to istaknuo u prilog prvom, drugom, trećem i četvrtom žalbenom razlogu, pretpostavlja da je Opći sud iskrivio dokaze s internetskih stranica navedenih u točki 162. pobijane presude, a koji su naveli Opći sud da u točki 164. te presude potvrdi da je, kad je riječ o dijelu obrazloženja spornih akata koji se odnosi na vezu između žalitelja i njegova brata Samera Foza, zbog njihovih raznih aktivnosti s ISIL-om koje su vođene u ime sirijskog režima, Vijeće podnijelo skup dovoljno konkretnih, preciznih i dosljednih indicija u smislu sudske prakse koja proizlazi iz presuda od 21. travnja 2015., Anboubu/Vijeće (C-605/13 P, EU:C:2015:248) i Anboubu/Vijeće (C-630/13 P, EU:C:2015:247), navedenih u točki 158. pobijane presude.
- 51 Budući da iz odgovora na prvi, drugi, treći i četvrti žalbeni razlog, navedenog u točki 47. ove presude, proizlazi da je žalitelj uzalud istaknuo takav prigovor iskrivljavanja pobijane presude, peti žalbeni razlog treba odbiti kao bespredmetan.

Osmi žalbeni razlog

– Argumentacija stranaka

- 52 Svojim osmim žalbenim razlogom žalitelj tvrdi da je Opći sud pogrešno primijenio pravila o teretu dokazivanja s obzirom na to da je u točki 163. pobijane presude smatrao da tvrdnja da je on sa svojim bratom Samerom Fozom sudjelovao u raznim aktivnostima s ISIL-om, za račun sirijskog režima, ne može biti dovedena u pitanje njegovim, navodno neosnovanim, argumentom prema kojem ta optuživanja proizlaze iz „kategoričkih” i, prema mišljenju Općeg suda, „neosnovanih” tvrdnji. U tom pogledu, žalitelj je uvijek tvrdio da nema nikakav odnos s ISIL-om, a dokazivanje suprotnog značilo bi dokazivanje negativne činjenice i time bi bila riječ o *probatio diabolica*. Teret dokazivanja bio je na Vijeću na temelju sudske prakse Suda, koje je, kao što je to prethodno dokazano, podnijelo Općem sudu nezadovoljavajuće i iskrivljene dokaze.
- 53 Vijeće tvrdi da taj žalbeni razlog nije osnovan.

– Ocjena Suda

- 54 Svojim osmim žalbenim razlogom žalitelj u biti tvrdi da je Opći sud u točki 163. pobijane presude povrijedio pravila o teretu dokazivanja s obzirom na to da je smatrao da zaključak do kojeg je došao u pogledu dostatnosti dijela obrazloženja razlogâ iz 2021. koji se odnosi na razne aktivnosti s ISIL-om u kojima su u ime sirijskog režima sudjelovali žalitelj i njegov brat Samer Foz nije doveden u pitanje žaliteljevim nepotkrijepljenim argumentom u skladu s kojim ta optuživanja proizlaze iz neosnovanih tvrdnji.
- 55 Međutim, iz tog razmatranja Općeg suda ne proizlazi da je Opći sud povrijedio pravila o teretu dokazivanja.
- 56 U tom pogledu, s jedne strane, valja istaknuti da se navedeno razmatranje temelji na samostalnoj ocjeni Općeg suda u pogledu dokaza koje je podnijelo Vijeće, navedenih u točki 162. pobijane presude, u vezi s kojima, suprotno pretpostavci iz argumentacije žalitelja i kao što to proizlazi iz točaka 39. do 47. ove presude, Sud nije utvrdio da je Opći sud iskrivio dokaze. S druge strane, očito je da je Opći sud ispitao relevantnost i pouzdanost dokaza koje je Vijeće podnijelo ne samo u točkama 98. do 112. pobijane presude, nego i s obzirom na uvjete navedene u članku 27. stavku 3. i članku 28. stavku 3. Odluke 2013/255, kako je izmijenjena Odlukom 2015/1836, u točkama 170. do 176. te presude, a te različite točke nisu osporavane u okviru žalbe.
- 57 Naposljetku, žalitelj ne navodi da je Općem sudu podnio dokaze koje je taj sud propustio ispitati.
- 58 Iz toga slijedi da žalitelj, pod krinkom žalbenog razloga koji se temelji na navodnoj povredi pravila o teretu dokazivanja, zapravo zahtijeva od Suda da svojom ocjenom zamijeni ocjenu dokaza koji su podneseni Općem sudu kao i vrijednost koju im je pripisao, što, u skladu sa sudsom praksom navedenom u točki 37. ove presude, nije u njegovoj nadležnosti u okviru žalbe.
- 59 S obzirom na ta razmatranja, osmi žalbeni razlog valja odbaciti kao nedopušten.

Sedmi žalbeni razlog

– Argumentacija stranaka

- 60 Svojim sedmim žalbenim razlogom žalitelj tvrdi da je Opći sud u točki 167. pobijane presude iskrivio činjenične okolnosti koje se odnose na nepostojanje veze između žalitelja i njegova brata Samera Foza, time što je smatrao da žalitelj u svojim pismenima nije tvrdio da je prekinuo svoje odnose sa Samerom Fozom ili da se od njega udaljio. Međutim, žalitelj je u svojim podnescima više puta tvrdio da nema više nikakav poslovni ili profesionalni odnos sa svojim bratom Samerom Fozom, osobito u točkama 92. do 99. svoje replike pred Općim sudom, u kojoj je, među ostalim, naveo da u trenutku podnošenja svoje tužbe u prvom stupnju nije bio povezan sa svojim bratom Samerom Fozom, ni u jednom poduzeću, društvu, partnerstvu ili projektu.
- 61 Prema Vijeću, taj žalbeni razlog nije osnovan.

– Ocjena Suda

- 62 Svojim sedmim žalbenim razlogom žalitelj prigovara Općem sudu da je iskrivio tvrdnje iz njegovih podnesaka time što je u točki 167. pobijane presude smatrao da žalitelj nije tvrdio da je prekinuo svoje odnose sa Samerom Fozom ili da se od njega udaljio, iako je u njima jasno naveo da s njim više nema nikakav poslovni odnos.
- 63 Međutim, ta su razmatranja iz prve rečenice te točke 167. samo jedan od razloga u prilog zaključku Općeg suda o povezanosti žalitelja s osobom na koju se odnose mjere ograničavanja, a koji se u biti temelji na razlozima navedenima u točkama 165. i 166. te presude kojima se utvrđuju postojeće ili bivše poslovne veze između žalitelja i njegova brata Samera Foza. Međutim, ti razlozi bilo da nisu obuhvaćeni žalbom, ili, u mjeri u kojoj se oslanjaju na točke 162. do 164. navedene presude, neuspješno su osporavani prvim, drugim, trećim, četvrtim i petim te osmim žalbenim razlogom, kao što to proizlazi iz točaka 47., 51. i 59. ove presude.
- 64 Budući da se navedenim razlozima u dovoljnoj mjeri podupire zaključak iz druge rečenice točke 167. pobijane presude, eventualno iskrivljavanje na koje se poziva žalitelj, pod pretpostavkom da se dokaže, ne može dovesti do ukidanja pobijane presude. Iz toga slijedi da sedmi žalbeni razlog treba odbiti kao bespredmetan.
- 65 Budući da nije prihvaćen nijedan žalbeni razlog, žalbu valja u cijelosti odbiti.

Troškovi

- 66 Sukladno članku 138. stavku 1. Poslovnika Suda, koji se primjenjuje na žalbeni postupak na temelju članka 184. stavka 1. tog Poslovnika, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove.
- 67 Budući da je Vijeće zatražilo da se žalitelju naloži snošenje troškova te da on nije uspio u postupku, treba mu naložiti da, uz vlastite, snosi i troškove Vijeća.

Slijedom navedenog, Sud (šesto vijeće) proglašava i presuđuje:

1. Žalba se odbija.

2. Ameru Fozu nalaže se snošenje vlastitih troškova, kao i troškova Vijeća Europske unije.

Potpisi